

A Szociális Szakmai Szövetség állásfoglalása a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi munkakörök képesítési előírásai ügyében

A szociális területről származó információink szerint a gazdasági és pénzügyi válság következményei már megjelentek a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátások és szolgáltatások mindennapjaiban. A kollégáink közül sokan számolnak be arról, hogy növekedett a különféle pénzbeli, természetbeni ellátások iránti kérelmek száma. Néhol ez a szám az előző félévhez képest 60 százalékkal emelkedett. Sok szolgáltatásban 15-20 százalékkal nőtt az újonnan jelentkező és segítséget váró családok száma, és jellemzően több a krízis, súlyosabbak a problémák, dühösebbek, elkeseredettebbek a szolgáltatásokat felkereső emberek.

Ismert tény, hogy e rendszer kapacitásai már a válság előtti időszakban is kevésnek bizonyultak, és most válság idején, még várhatóan hosszú ideig extrém igénybevétellel kell számolni. Ez két olyan tényező, ami szolgáltatások védelmét és megerősítését célzó összehangolt, gyors intézkedések életre hívását indokolná. Sajnos nem ez történik.

Ellenben elindult a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi munkakörök képesítési előírásainak (1/2000. (I.7.) SZCSM rendelet) felülvizsgálata, és alapos okkal feltételezzük, hogy a jogszabály módosítás előkészületeinek fő szempontja a bér-megtakarítási szándék, ami a központi költségvetés szociális kiadásainak csökkentését tenné lehetővé.

A képesítési követelmények igen megengedően eddig is a középfokú végzettséggel rendelkező munkatársak alkalmazását preferálta. Az ismert felmérések szerint az „*átlag szociális munkás*”: középkorú, nő, középfokú végzettséggel rendelkezik, és fizikai gondozást végez.¹ Vagyis nem állja meg a helyét az az érvelés, hogy a szociális területen túl sok lenne a diplomás és ezért „drága” szakember.

Ennek következtében a szolgáltatási területenként ugyan eltérő arányban, de összességében kevés szakirányú felsőfokú diplomával rendelkező dolgozik a szociális szférában; a hiányuk a legszegényebb és leghátrányosabb helyzetű településeken feltűnő.

Napjainkban, amikor uniós projekteket kellene és lehetne megvalósítani, sok helyen nincs egy olyan képzett szakember sem, aki képes lenne pályázatot összeállítani, projekteket lebonyolítani. Ezért épp azok a területek maradhatnak ki a fejlesztési forrásokból, ahol a legnagyobb szükség lenne rá.

Az évek során bekövetkezett jogszabály módosítások, a szociális szakmai tudás leértékelése sajnos mind távolabbra vitte attól a célkitűzéstől, hogy szociális tevékenységet a képzettségi kritériumokhoz kapcsolt feladatok világos leírásával, a szociális szakmára felkészült, azonos célkitűzésű szakemberek végezzenek, bár ez az egyetlen útja a hatékony, hatásos, minőségi szociális szolgáltatásnak.

¹ Lásd Csoba Judit előadását: A szociális szakemberekkel szembeni elvárások és a valóság.. 2006. november 12. Nyíregyháza

Az elmúlt évek intézkedései, és olyan programok, mint pl. az „Út a munkához,” egyre inkább a hivatásos szociális munka eltűnésének irányában hatnak, miközben súlyos szociális problémák sokaságától szenved a társadalom, szenvednek a helyi közösségek és nagyszámú embercsoportok.

A képzetlen, felkészületlen emberekkel ellátott „szociális segítség” pedig azzal a veszéllyel jár, hogy a terület hosszú időre „beragadhat” a főképp materiális és fizikai segítséget nyújtó, az igénybe vevők támogatásuktól való függőségét fenntartó szolgáltatási kultúrába.

A szociális védelem első vonalát jelentő gyermekjóléti és szociális szolgáltatások szakmai minőségébe fektetni, arra költeni, megtakarítás, mivel e szolgáltatásokkal előzhető meg a drágább bentlakásos intézmények igénybevétele. Tévhitnek tartjuk tehát, hogy a képesítési előírások módosítása szükségszerűen a gazdasági, pénzügyi (és társadalmi) válságkezelő intézkedések része lenne.

Viszont hosszabb távon komoly árat kell fizetni az ésszerűtlen spórolásért, mert a szociális szakma ilyen gyengítése, elbizonytalanítása évekre visszavetheti a szociális szolgáltatások működőképességét, és ami még fontosabb, negatívan hat a letelesebb társadalmi rétegek problémáinak kezelésére is.

Ha a gazdasági válság következményeivel (pl. ÁFA emelés) erősen sújtott, (eladósodott) társadalmi rétegek problémáinak kezelésére nem a megfelelő szaktudással történik, beláthatatlan társadalmi és politikai feszültségekkel és következményekkel járhat.

Határozott állásfoglalásunk, hogy a „válságkezelő kormánynak” le kell mondani a központi költségvetés szociális kiadásai lefaragásának tervéről, és a most készülő, várhatóan valós eredményt nem hozó 1/2000. (I.7.) SZCSM rendelet bérmetakarítást célzó módosításáról.

A Szociális Szakmai Szövetség rendelkezik olyan elképzelésekkel², már elkészült tervezetekkel, amelyek mind a szakmai, mind a fenntarthatóság szempontjainak figyelembe vételével készültek. Ezek az anyagok a rendelkezésre állnak, és változatlanul készek vagyunk együttműködni a tárcával, a kormányzattal, annak érdekében, hogy optimális megoldásokat találjunk.

Pataki Éva
Elnök
Szociális Szakmai Szövetség

² 3Sz állásfoglalása a szociális képzések és az alkalmazási kritériumok összehangolásáról – 2007. november 7